

Eru tit ikki í so smartir

Grovt dømi um manipulation við veljara meiningum, til tess at kanna um ósannindi framborin nóg ofta kunnu ávirka atkvøðugreiðslu manna.

Dimmalætting hevur sent 1000 spurnaðarbløð út til føroyskar veljarar. Spurningarnir eru so óvísindaliga uppbygdir, at teir í sjálvum sær eru manipulation við veljaramein-ingum. Kanningin er 100% subjektiv (einvís), tí hon kallar nakað økonomiskt/politískt spurningar, sum ógvuliga litið lýsa týðningarmestu økonomiskt/politisku skjiftini í Føroyum. Hon byggir á, at Dimmalætting hevur valt sær nøkur mál út: Loysing, yvirtekur, kommunismu, avkristnan, skrokkamál og onnur og ger tey til hrynisteinin í politiska tjak-inum í dag.

Støðugt trúttan og ósannindisskriving um menn og flokkar í hesum mállum hevur verið ferd, og nú skal mátaast við marknaðarkanning eftir bestu sølu- og reklamuprinsippum, hvussu endurtøkan virkaði, so Dimma fær at vita, um tað ber til at halda framuttan at hon verður avdúkað.

Vit kundu sakliga tikið tjak upp, um tað var rætt ella skeivt at bera henda fremmanda gallup sið til Føroya.

Tað verður als ikki boðið til frá Dimmu síðu.

Menn hava yvirhøvur hildið, at gott var, at hesar ørkymlandi kanningar høvdu vit ikki. Kanningar, sum kundu leiða stóðuveikar politikkarar burtur frá sakligum avgerðum — tí givið er, at ógrundað letuynski, ikki altíð eru rætt leiðin at ganga í ávísing avgerðum.

Men fyrri letuvinning — sum er at vera hann, sum fyrstu ferð sleppur at manipulera við at lata fólk velja millum tað, sum sagt er at vera svart ella hvítt, á ein slíkan hátt, at fólk gloyma, at aðrir litir eru til, ella gloyma, at ikki er givið, at tað, sum Dimma sigur er hvítt, er hvítt, ella tað sum Dimma sigur er svart er svart, roynir nú P. Ellefsen at bera eitt av sínum »bluffnummorum« fram.

Hann og Dimmalætting gera sær ikki greitt, at tá tey nú hava opnað »ballið«, fáa vit hundraðar av líkum kanningum, har tann, sum stílar fyrri, kann grugga stóðutakanargrundarlagið við nýggjum detiniónum av hvitum

og svartum, so alt fyrri fjeldini gerst grátt í grátt. Allir fara at siga seg bera svart ella hvítt fram at velja imillum, men kortini verða allir litir í boði, tí so mangir fara at spyrja.

Dimmalætting sigur, at »Observa« hevur valt spurningarnar 100% objektivt, t.v.s. avvegaðar og lýsandi allar týðandi tættir málsins.

Hver hugsandi sál dugir at meta, at her hevur Dimmalætting villeitt »Observa«, og tað kann hon jú fyrri pening. Tá »Observa« letur seg keypa til at gera marknaðarkanning, ger hon tað fyrri keyparan og ger í felag við hann spurningarnar.

Nú kann hvørt smábarn siggja, at »Observa« hevur lítlan kunneleika havt til føroysk viðurskipti, og hevur 100% slúkt teim spurningum, sum P. Ellefsen (tað sigur orðalagði) hevur ynskt svaraðar út frá tí, at teir geva svar uppá, um hansara óreiðiliga og ósanna agitation hevur virkað.

Nú veit eg, at hann iva-leyst verður vónsvikin av svarinum, men kortini, her hevur hann enn einferð avdúkað, at hann als ikki hugsar seg um, áðrenn hann roynir at vera »smartur«.

»Smartur« er ein, tá ein inntil tað ótrúliga einfaldger — foreinklar — mogleikarnar fyrri at lýsa eina sök við at skera 10 mogleikar fyrri svari burtur og bert letur tveir standa onnar eftir.

Nú hevur útvarpið sagt okkum, hvat spurningarnir snúgva seg um, og kann ein tí viðgera dømi uppá, hvussu teir kundu verið settir fram, hvørjar eykasurningar ein kundi spurt, og hvørjar mogleikar ein sker burtur.

Tað kundi verið í lagi, at fólk vera spurð um, hvussu tey atkvøddu seinast, og hvussu tey ætla at atkvøða komandi val. Persónliga meti eg ikki, at tað verður til fyrimuns fyrri føroyskan politikk hetta heldur, men er tað so sin sak, men tá ein aftaná fer at manipulera, so má hvør rættshugsandi menniskja siga: Nei, nú eigur at vera talað at!

Eitt hitt besta dømi um, hvussu slík gallupkanning

setir hin spurda skák og mát er spurningurin um loysing/ikkiloyosing: Í hesum spurningi eru bert tveir mogleikar: Heima-stýri/ella loysing. Einkilpláss hjá teim at svara, sum ikki ynskja loysing, men t.d. sjálvstýri stig fyrri stig. Ella hjá teimum, sum ynskja eina aðra heimastýrisslóg. Ella hjá teim, sum ynskja at útfylla karmin í heimastýrisslógini og síðani broyta ella víkka hann, men sum tó ikki ynskja loysing. Ella hjá teim, sum fyrri at varðveita óbroytt stjórnarviðurskipti vilja ganga so langt sum inn í EEC.

Hetta er hin mest óvísindaligi og dillettanski spurningurin í allari kanningini. Saman við teim eftirfyrgjandi um yvirtekur, er hann spurningurin, sum meira enn annað sýnir, at her er talan um manipulation av grovasta slag. Men ein Ellefsenski manipulation skuldi vera grovari enn aðrar.

Hevur ein svarað ja til, at ein ynskir heimastýrisskipanina, noyðist ein at góðtaka, at yvirtekur verða av og á.

Kortini roynir spyrjarin (P. Ellefsen) at fáa fólk at trúgva, at tað ber til at hava eina heimastýrisskipan, sum er gamla amtstøðan, nevniliga eina skipan uttan mogleika fyrri broytingum. Men amtstøðan er ikki í familju við heimastýri, og tí er sambandsfatanin av heimastýri heldur ikki í familju við lógiska hugsan ella sunna fornuft. Hin spurdi skal mingulerast ella manipulerast ella danska stjórnin og sambandið gjerdur í 1946 tann »brølarar«, at Føroya fólk bert fekk mogleika at velja millum »Regeringsforlaget« ella loysing. Teir kvaldu mogleikan fyrri, at tey kundu siga ja til »Vina- og frælsisbrævið« (Heimastýrisskipanina) og provokeraðu eina hina flektastu og torferastu politisku kreppuna fram í rikisfelagsskapsins søgu.

Tá tað var gingið galið bakkaðu Dimmalætting og sambandið, men tað kundi verið ov seint. Dimmalætting ger í 1978 sama brølarar aftur

við at siga, at eingir litir eru til uttan svart og hvítt í stjórnmálum.

Ein spurningur er um landsstýrisins handfaring av studningsmálinum til rækjutrolaran Svalbard. Her kundi ein hóskandi spurt um stóðutakan teirra spurdu til atburð P. Ellefsens, tá hann frá tingsins talarapalli — í samband við viðgerð av landsbankamálinum — segði ósatt, tí hann helt, at eingin visti, at rættar-semjan hevði givið honum munnskuv. Hann royndi at fáa við í semjuna, at hann framvegis — hóast hann viðgekk, at A. Absalonsen einki skeivt hevði gjørt, og harvið landsstýrið einki skeivt hevði gjørt — hevði loyvi at siga, at ov litil eginpeningur var til.

Hetta var honum noktað í semjuni.

Men slík forboð rekka ikki inn á tingsins talapall og ber tí til ósnikkaður at siga ósatt har:

Spurningarnir kundu passandi ljóðað so:

Er tað forkastligt, at P. Ellefsen í tinginum við ósannind smýgur sær undan at hann ongan rætt hevur at siga, at ov litil eginpeningur var til?

Er tað tilgeviligt, at maður soleiðis kroystur nýtir sær ósannind til verju?

Annar spurningur er um, hvussu landsstýrið hevði greitt samráðingarnar viðvíkjandi fiskiveiðrættindum føroyinga.

Nú vita øll, at alternativ sambandsins hevur avdúkað, bæði meðan

hann hevði fiskivinnuna at umsita í fyrra landsstýrinum — og tí slapp at lurta eftir slíkum samráðingum — og síðani, hevur avdúkað, at hann einki veit um sáttmálarnar, sum galda ella guldur fyrri Føroyar. Hann hevur jú givið russum 10.000 tons av toski undir Føroyum. Hvi ikki lata tey, sum siga ja til, at landsstýrið hevur klárað seg vánaliga, fáa ein eykasurning soljóðandi:

Høvdu tygum torað at latið Eli Nolsøe ella P. Ellefsen staðfyrri hesum samráðingum?

Tá ein spurningur er, um ein ynskir sosialismu, átti at verið spurt um stóðutakanina til, at javnaðarpolitikkur, sosialdemokratiskur politikkur verður útlagdur sum

Framhald á síðu 18

Hvat velur tú?

Andstøðan í valskeiðinum 1974-78 er tann neyðarsligasta, vit nakrantíð hava upplivað í føroyskari politiskari søgu.

— Hava vit ráð til at risikera, at tey framstíg, sum gjørd eru tey seinastu fyra árin, skulu lorkast burtur av so evnaleysum og ábyrgdarleysum monnum, sum teimum, sum hava teknað andstøðuna hetta valskeiðið, spyr Jóannes Dalsgaard, lærari á Tvøroyri. Og hann heldur fram:

Tað er einki yvir at dylja, at nógvir javnaðarmenn vóru eitt sindur í iva, tá flokkurin kastaði saman við tjóðveldisflokkinum og fólkaflokkinum. Tað er eingin grund til her at koma inn uppá hvi, tí tað er sjálvandi upplagt fyrri øllum javnaðarfólki.

Nú hevur samgongan so sitið eitt skeið og vit eiga at spyrja, hvussu hevur hetta skeið roynst — bæði javnaðarpolitikkinum serliga og tí føroyska samfelagnum sum heild.

Javnaðarpolitikkurin

Tey mál, sum javnaðarflokkurin setti sær fyrri at fremja eru øll uppløgd javnaðarmál og vóru tey kunngjerd eins og hini málini í samgongusáttmálanum.

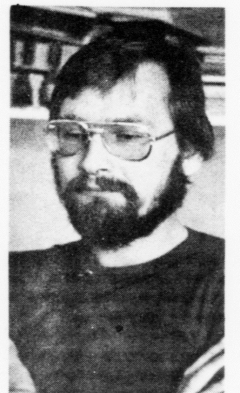
Málini vóru, sum tey flestu kanska minnst:

1) eitt nýtt skip til suðuroyarsiglingina — hetta er framt.

2) ein skipan, ið javnstillaði timalent og fastlont undir sjúku — hetta er framt við dagpengaskipanini. Leggði merki til, at henda skipan eisini umfatar útróðarmenn og barnakonur samt fólk í egnum virki t.d. keypmenn, meistara o.a.

3) Ein landsbanka, ið kann taka sær av bankamálum hjá tí almenna og verða við í tí stýring av samfundsekonomiini, sum allir økonomar í dag halda vera avgerandi neyðug. Hetta er eisini framt.

4) Eina almenna bótan av viðurskiptum arbeidanna. Hetta er framt við nýggjari pristalskipan og

Jóannes Dalsgaard

við lækking av arbeiðstíðini.

5) Eina nýskipan av lánimøguleikumum fyrri sethúsabygging. Eftir at inflatiónin á grundstykki-um tók seg upp er nú aftur fyrri fyrstu ferð gjørligt hjá einari vanligari familju at fáa eini hús upp til ein yvirkomiligan pris. Hetta vóru høvduhmálini, og eru tey, sum øll kunnu kontrollera framt.

So nógv javnaðarmál

Framhald á síðu 21